

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΑΤΟ

Ίδιοχτήτης: Δ. Π. ΤΑΪΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, άφ. 4, ΑΘΗΝΑ

Συντρομή χρονιάτικη: Για την Ελλάδα και την Κρήτη δρ. 10. Για το έξωτερικό φρ. χρ. 12,50.—Για τις επαρχίες δεχόμαστε και τρίμηνες συντρομές (δρ την τριμηνία).—Κανένας δὲ γράφεται συντρομητής ἢ δὲν προπλερώσει τὴν συντρομή του.

20 λεπτά τὸ φύλλο.—Τὰ περασμένα φύλλα πουλιούνται στὸ γραφεῖο μας διπλὴ τιμὴ.

Βρίσκεται στὴν Ἀθήνα σ' ὅλα τὰ κιόσκια, καὶ σὲς ἐπορχίες σ' ὅλα τὰ πραχτορεῖα τῶν Ἑφημερίδων.

Ἐρηξά κ' ἔξη ντουφεκιές με Κρητικὸ ντουφέκι.

Στὸ δεξιὸ τῆς παράταξης εἶδα τοὺς λόχους τοῦ Λόουελ (τῆς Νέας Ἀγγλίας) καὶ τοῦ Σικάγου, δεκατισμένους. Εἴτανε σούρουπο. Σὰ με εἶδανε τὰ παιδιά με φωνάξαν.

— Καλωσόρισε, ἐπίτιμε διοικητὴ μας! μοῦ εἴπανε, (γιατὶ σὰν πῆγα στὴν Ἀμερικὴ οἱ λόχοι τοῦ Σικάγου, τοῦ Λόουελ καὶ ἔλ' οἱ ἐθελοντικοὶ λόχοι τῆς Ἀμερικῆς με κάμανε ἐπίτιμο διοικητὴ τους). Καλωσόρισε. Ἐλα νὰ κλάψεις τὰ παιδιά σου. Ἐμεῖς ἀπομείναμε μοναχά. Μὰ χούφτα!

— Ὅχι! τοὺς βροντοφώναξα. Δὲν τὰ κλαῖμε τὰ παιδιά. Οἱ δειλοὶ κλαῖνε. Οἱ ἄντρες κάνουνε χαρμόσυνα μνημόσυνα. Γελάστε καὶ χαρεῖτε καὶ χορεῦτε. Ἄντρες εἰστε κι ἄντρες εἶμαι καὶ ξέρουμε γιατί σκοτωθῆκανε τὰ παιδιά!

Κ' ἐπνιγα τὰ δάκρια στὴν ψυχὴ μου. Μὰ δὲν μπόρεσα νὰ κρατήσω καὶ τὰ δάκρια τῶν παιδιῶν ποὺ ἀπομείνανε. Σὲ μιὰ ἐλιὰ ἀγκούμπησα. Ἀντικρὺ εἴτανε τὸ Μπιζάνι καὶ τὰ συρματοπλέγματα. Βροχὴ τὰ βόλια. Θωρώντας τὰ μάτια τὰ γαλανά, τὰ ἐξυπνα, τὰ βουρκωμένα, ἔκανα ἓνα μνημόσυνο μαζί με τίς στερνές ἀχτιδες τοῦ ἡλιοῦ γιὰ τὴν θνείρεμένη χαρὰ τῆς νίκης.

Νικόπολη 28 τοῦ Γενάρη.

Γυρίζοντας με ταυτοκίνητο ἀπὸ τὸ Μπιζάνι ἀν-

τάμωσα ἐδῶ τὸ Διάδοχο. Σταμάτησα. Τοῦρηξα τὰ γρια κρῖνα τοῦ βουνοῦ ποὺ κρατοῦσα στὰ χέρια μου.

— Πάρ' τα! τοῦ εἶπα. Ἄλλα κίτρινα, ἄλλα κόκκινα, ἄλλα ἄσπρα εἰντούσαν πρὶν ἐρθεῖς. Ἦρθες κι ἔλα τὰ κρῖνα τοῦ βουνοῦ γιγνήκανε γαλάζια. Πήρανε τὸ χρῶμα τοῦ οὐρανοῦ μας καὶ τῆς σημαίας μας!

Κοίταξε τὸ στέμμα ποῦχα στὸ κασκέτο μου.

— Γιατί ἔχεις τὸ δικέφαλο ἀετὸ; μοῦ εἶπε

— Εἶναι τὸ σύμβολό σου! Πάντα ἐμπρός!... Καὶ στὴν Πόλη!

ΔΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ

ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ

Μέσα στὸ μεγάλο θάλαμο τὸ στρωμένο, με τίς κλίνες, ποὺ ξεκούραζαν τὰ λαθωμένα παληκάρια μας, ἀγρυπνοῦσα κάθε νυχτιὰ ὡς τὸ πρωί. Ἔτσι καὶ κείνο τὸ Σαββατόβραδο, ἀργοδημάτιζα ἀνάμεσα στῶν κρεβατιῶν τὰ δρομάκια, χαρίζοντας τὴν ξεκούραση στὸν κάθε ἄνθρωπο καὶ πονεμένο.

Τὸ δειλινό, μὰς φέραν καινούργιους λαθωμένους καὶ οἱ πληγῆς τους φρέσκες ἀκόμα, πλεῖο φαρμακερὰ πονοῦσαν. Θλιβερὰ βιγγητό, ἀνασασμοί, παραληρήματα, καὶ τριζοδόλημα δοντιῶν, ἤχοῦσαν στὸ βουδὸ θάλαμο. Κι' ἀνάμεσα στὸ ἀνθρώπινο τραγικὸ νεκροξεφάντωμα, ὁ λυσσασμένος ἀγέρας φυσομανοῦσε καὶ τράνταζε τὰ τζαμένια παραθυρόφυλλα σὰ νᾶφερνε θλιβερὰ μηνήματα ἀπὸ τὸ στρατόπεδο κ' ἡ βροχὴ ἐπερτε ἀγρια σὰν κ' ἤθελε νὰ σαρώσῃ τὰ πομεινάρια θύματα.

Τὸ φῶς θαμπὸ χυνόνταν σὰν φωτεινὴ δμίχλη καὶ φώτιζε τίς χλωμὲς ὄψεις τῶν λαθωμένων, ποὺ κάθε μιὰ σὲ δική της παράξενη ἔκφραση, ξιστόριζε τὴ δικιά της ἱστορία.

Συχνοπερνοῦσα ἀπ' τὸ κρεβάτι τοῦ Λοχία, ποὺ ὁ γιατρός, στὴ βραδινὴ του ἐπίσκεψη, μοῦ τὸν παράδωσε με ἰδιαίτερη προσοχή. Εἴταν βαρεῖα λαθωμένος. Εἶχε σπασμένο τὸ κέκαλο στὸ δεξιὸ χέρι καὶ ἴσως νὰ τοῦ κοδόνταν ὡς τὸν ἀγκῶνα, τὴν ἄλλη μέρα. Ἐξύγωναν μεσάνυχτα κ' ἐπρεπε νὰ τὸν θερμομετρήσω. Ἀλλὰ κοιμόνταν τόσο ἡρεμα, φαινόνταν ἀποκαμωμένος, με ὄψη πελιδνὴ, λὲς καὶ μόλις ἓνας παλμὸς τὸν χώριζε ἀπ' τὸν αἰώνιο ὕπνο. Ἡ πολὺκαιρη ἀγωνία, εἶχε σκεπασμένες τίς γραμμὲς τῆς ὀμορφίᾳς του, χωρὶς νὰ σθυστῇ ἐλότελα. Τὸ θνείρομεθυσμένο κεφάλι του, στολισμένο με πλούσια σκουρὰ μαλλιά, εἴταν γυρμένο στὸν ὦμο του. Τὸ λαθωμένο χέρι, τὸ κρατοῦσε μακριὰ του σὰ νὰ μὴν εἴταν δικό του καὶ τᾶλλο τῷχε ἀστόχαστα, ριγμένο πλάι. Ἡ στάση του εἶχε κατὶ ἀπὸ τὴν ἀγωνία τοῦ Θεάνθρωπου ξεκραμασμένου ἀπὸ τὸ σταυρό.

Πολλὴν ὥρα τὸν κοίταζα με θλίψη, μπαίνοντας στὸ λογισμό τῆς μάνας του, τῷ δικῶν του, τῆς ἀγαπημένης του. Κ' ἔστεκα μπροστὰ του, με

χαμηλωμένο κεφάλι, με τὰ χέρια πλεγμένα, συμπονώντας τὸν ἥρωα, τὸ γιό, τὸν ἐρωμένο. Καὶ τὸν ἐκοίταζα κατάματα, θέλοντας νὰ περάσω τὴ ματιά μου κάτω ἀπὸ τὰ κλεισμένα του βλέφαρα ὡς μέσα στὴ γυμνὴ ψυχὴ του. Ὅταν ξάφνου ἀτάραχος ξυπνάει, σὰ νὰ μὴ κοιμόντανε κι' ἀφίνει τὴ ματιά του νὰ φιλήσῃ τὴ δικιά μου. Μὰ σὲ λίγο τὰ μάτια του παίρνουν μιὰ φλογισμένη ἐκφραση καὶ περνοῦσαν τὸ κορμί μου, σὰ νᾶταν αὐτὸ διάφανο καὶ κοίταζαν πρὸ μακρὰ σὰν ὄνειροπαρμένα. Ὑστερα μὲ τὸ ζερβὶ του χέρι ἐτίριψε τὰ μάτια του σὰ νᾶθελε κἄτι νὰ σβύσῃ ἀπὸ μπρὸς του καὶ ξανάγειρε πάλι κοιμισμένος.

Κι' ὅμως ἐκεῖνα τὰ μάτια μ' ὅλη τους τὴ φλόγα μου μιλοῦσαν στὴν ψυχὴ μου. Ἐκείνη ἦ μορφή δὲ μᾶφῃσε ἀσυγκίνητη. Κοιτάζω, βιαστικά, στὸ νοσηλευτικὸ του φύλλο νὰ δῶ τὸν ὄνομά του καὶ διαβάζω: «Φαίδης Μ...»

Ἰσαμε κείνη τὴ στιγμή ἡ ἀφοσίωση τῆς δουλειᾶς μου μ' ἔκαμε νὰ λησμονήσω τέλεια κάθε τι περασμένο, ἀγαπημένα πρόσωπα, κι' ἀκόμα τὸν ἑαυτό μου. Κι' ὅμως, στὸν ὄνομα ἐκείνου ξεκόλλησε ἓνα κομμάτι ἀπὸ τὴ ζωὴ μου καὶ σὰ μικρὸ λιθάρι ἐκύλησε στὸ ποτάμι τῆς ψυχῆς μου. Εἴταν ὁ Φαίδης ὁ παλιός μου φίλος, ὁ ἀγαπημένος μου σύντροφος, ποῦ τοῦ χάρισα ἔλους μου τοὺς λογισμούς, ἔλες μου τίς σκέψεις, τὸ κάθε μυστικὸ μου. Μὰ σὰ μεγαλώσαμε πλείότερο, ἐκεῖνος μ' ἀγάπησε ἀλλοιώτικα. Τότε, νόμισα πὼς εἴταν ἡ ἀγάπη του ἓνα πελέκι δυνατό νὰ γκρεμίσῃ τὴν ὁμορφοπλασμένη φιλία μας. Δὲν μπορούσα νὰ τοῦ δώσω τίποτε ἀπ' ἐτι μοῦ χάριζε. Κ' ἔτσι χωριστήκαμε γιὰ πάντα. Ἀπὸ τότε, ἡ πρώτη φορὰ ποῦ βρισκόμαστε κοντά. Αὐτὸς πληγωμένος πολεμιστῆς καὶ γὼ νοσοκόμα του.

Αὐτὰ συλλογιόμουν, ὅταν μὲ σβυσμένη φωνὴ ψιθυρίζει «Καίουμαι, διψῶ». Στάζω λίγες σταγόνες ρούμι σὲ δροσερὸ νερὸ κ' ἐλαφροσηκώνοντας μὲ τὸνα μου χέρι τὸ σγουρὸ κεφάλι του, μὲ τᾶλλο ἀκουμποῦσα στὰ χεῖλη του τὸ ποτήρι. Ἀφοῦ ἤπιε λίγο μὲ κοίταξε κατάματα κι' αὐτὴ τὴ φορὰ βέβαιος γιὰ τὴ θωριά μου, μοῦ λέει: «Καλή μου, σὺ εἶσαι; Μήπως κ' εἶναι τῆς θέρμης ὄνειρο, μήπως πεθάνω καὶ περνοῦν μπροστὰ μου οἱ στερνὲς εἰκόνες;» Τὸν ἡσυχάζω μὲ λόγια φιλικὰ, μ' ἓνα ἐλαφροχάιδμα στὸ μέτωπό του. Καὶ κείνος πιάνοντάς μου τὸ χέρι, τὸ σκεπάζει μ' ἀμέτρητα καφτερὰ φιλιὰ, λέγοντας σὰ νὰ παραμιλοῦσε: «Ἀλήθεια, σὰν ὄνειρο. Γίνηκε πόλεμος, πληγώθηκα, βρίσκουμαι στὰ χέρια σου. Θὰ πεθάνω. Δὲ θλίβουμαι, γιὰ τὴν Πατρίδα καὶ τὴ ζωὴ μου. Ὑστερα κοντὰ σὲ σένα. Ποτέ σου δὲ μ' ἀγάπησες, κ' ἔτσι νὰ ζήσω χωρὶς χέρι. Σ' ἀγαπῶ ἀκόμα. Πρὶν σφαλίσῃς τὰ μάτια μου—σὰν πεθάνω—κοίταξέ τα, θὰ διαβάσῃς τὴ στερνὴ μου σκέψη, κι' αὐτὴ δικιά σου...» Τὸν ἀφῃσα στὸ μεθύσι του, στὸ παραλήρημά του. Δὲν εἶχα δύναμη ν' ἀντισταθῶ. Ἐννοιοῦθα στὴν ψυχὴ μου ἔλους τοὺς πόνους τῆς δικῆς του πληγῆς. Καθισμένη κοντὰ του ἔβαλα τὸ θερμόμετρο καὶ προσπαθοῦσα νὰ τὸν ἡσυχάσω. Ὅταν μὲ φρίκη, βγά-

ζοντας τὸ θερμόμετρο, ἀντίκρουσα τὸν ὑδράργυρο στὰ 40. Μιὰν ἔνεση μορφίνης, τὸν ἡσύχασε. Οἱ ὥρες διαβαίνουν ὁλοένα σὰ μαυροφόρες σκιὲς χορεύοντας χεροπιαστές, ὁλόγυρά μου, μὲ παράφορο, δαιμονικὸ ρυθμὸ ὡς ποῦ σιγὰ-σιγὰ σδυστήκαν μπροστὰ στὴ λευκὴ αὐγὴ.

Τί θλιβερὴ νυχτιά! Κι' ὥστόσο δὲν ἐννοιωθα τὴν ἀνάγκη νὰ κοιμηθῶ, ὅταν ἤρθαν σὲ λίγο, οἱ ἄλλες ἀδελφές καὶ ὁ γιαιτρός. Εἶδα νὰ κοιτάξῃ μὲ προσοχὴ τὴ φριχτὴ πληγὴ τοῦ Φαίδης μαζὺ μὲ τὸ χειρουργό. Ὑστερα μᾶς εἶπαν νὰ ἐτοιμάσουμε τὸ χειρουργεῖο. Ἀλλοίμονο, σὲ λίγο κοιμόντανε χλωροφορμισμένος ὁ Φαίδης καὶ δὲν τὸν ξαναεἶδα παρὰ στὴν κλινὴ του ὅταν ἐξύπνησε μὲ τὸ δεξιὸ χέρι κομμένο. Εἴταν χλωμός, τὰ μάτια του μὲ γύρευαν πάντα νᾶμαι κοντά του καὶ τίποτε δὲν ἔλεγε. Τὸ μεσημέρι λιγὰκι ἡσύχασα καὶ κατέδῃκα πάλι τὸ δειλινό. Τρέχω κοντὰ του, τοῦ μιλῶ, μὰ πολὺ δύσκολα μοῦ λέει «διψῶ». Τὰ χεῖλη του τρέμανε. Φωνάζω τὸ γιαιτρό, τὸν ρωτῶ τί ἔχει, καὶ μὲ λυπηρὸ ὕφος: «Ὁ δυστυχισμένος δὲν εἶναι καλὰ, μὲ ὀρροὺς τὸν κρατήσαμε ἴσα με τώρα, τίποτε περισσότερο δὲ γίνεται».

Μὲ τραγικὴ ἀγωνία κάθισα κοντὰ του, ἐλπίζοντας πάντα. Οἱ ὥρες περνοῦσαν βιαστικὰ κ' ἔμεινα πάλι μονάχη στὸ θάλαμο μὲ τοὺς ἀσθενεῖς μου. Ὁ Φαίδης μου, δὲν ξαναμιλοῦσε. Ὁ σφυγμὸς του ὁλοένα ἀδυνατίζε καὶ τὰ μάτια του σδυσμένα ἐκοίταζαν ἀόριστα χωρὶς νὰ λένε τίποτε. Τὸ χλωμό του πρόσωπο θαμπορωτισμένο, θαρρεῖς φωτίζονταν ἀπὸ τὴ λαμπράδα τοῦ Θανάτου· καὶ περίμενε τὴ στιγμή νὰ στάξῃ μὲ σταγόνα, γιὰ νὰ τὸν κοιμήσῃ γιὰ πάντα. Ἀπελπιμένη πέφτω ἀπάνω του καὶ τὸν ἀγκαλιάζω, τᾶχα νὰ τὸν προστατέψω ἀπὸ τὸ Χάρο. Πρώτη φορὰ μοῦ φαινόταν τόσο ὠραίος. Ἐχάιδεα τὸ σγουρὸ κεφάλι του κ' ἐκόλλησα τὸ στόμα μου στὸ δικό του σ' ἓνα φιλὶ ἀτέλειωτο. Ὅταν, νοιώθω σὰν ἀγνὸ κἄτι νὰ περνᾷ μέσα στὴν ψυχὴ μου, καὶ τὰ χεῖλια του παγωμένα.

Εἴταν τὸ πρῶτο φιλὶ, ποῦ τοῦ ἔδωσα μ' αὐτὸ ποῦ τοῦ πήρα καὶ τὴν ψυχὴ του...

Τὸ πρῶτ' τυλιγμένος ὁ Φαίδης μου στὴ σημαία μας ταξίδευε στὸ γαλήνιο λιμάνι. Μέσα στὸν ἀνοιγμένο λάκκο, ἐκεῖ ποῦ ἡ Ἐρωμένη Πατρίδα του τὸν γέμισε μὲ δάφνες ἀθάνατες, ἐσχόρπισα καὶ γὼ λίγα φτωχὰ λουλούδια, ὁλόλευκα λουλουδάκια τῆς ἀγάπης μου. Ἐκεῖ ἀπάνω σ' αὐτὰ θὰ κοιμᾶται αἰώνια...

ΛΗΔΑ

Στὸ ἄρθρο «Ἀραβικὸ γλωσσικὸ ζήτημα» σελ. 7, στήλ. 2, ἀράδα 31) πρέλει νὰ γίνῃ ἡ ἀκόλουθη διόρθωση: «Ὁχι, Σεῖτη μου. δὲν ἔκαμες μιὰ κατηγορία ἐναντίον τῆς Αἰγυπτιακῆς ποῦ δὲν εἶναι καὶ κατηγορία ἐναντίον κάθε ἄλλης λαλοῦμενης γλώσσας κτλ. κτλ.»

— Τρία διαλεκτὰ βιβλία τῆς «Λογοτεχνικῆς Βιβλιοθήκης Φέξη» μᾶς σταλθήκανε στὰ γραφεῖα μας. Τὰ «Ἡθικά ἔργα» τοῦ μεγάλου Λεοπάρδη, μεταφρασμένα ἀπὸ τὸν Ἀριστο Καμπάνη, ποῦ ἔχει γράφει καὶ κριτικὴ σκιαγραφία τοῦ Λεοπάρδη, καὶ δυὸ βιβλία τοῦ Παπαδιαμάντη «Τὰ Χριστουγεννιάτικα» καὶ τὰ «Πασχαλινὰ διηγήματα».